

LIBERTATEA

Abonamentul:

Prețul foii „Libertatea” cu adăusele sale „Foaia Interesantă”, literară-illustrată și „Tovărășia”, economică, — e următorul: pe un an 8 coroane; pe 1/2 an 4 coroane.
Pentru economi: numai 5 cor. pe an!
Pentru America doi dolari și jumătate pe an.

Foaie națională politică.

Apare în fiecare Joi.

Insertiuni:

1 pag. 48 cor., 1/2 pag. 24 cor., 1/4 pag. 12 cor. etc. — La inserate ce să dau de mai multe-ori, să fac reduceri de taxă.

Insertiunile ca și abonamentele să plătesc înainte.

Manuscripte nu să dau napoi.

Chemarea fruntașilor.

Sfatul conducătorilor nostri.

Duminea trecută și Luni a avut loc la Pesta consfătuirea fruntașilor nostri în politică. Domnii deputați au fost conchemați la sfat, dimpreună cu câțiva bărbăți ai nostri, cari poartă grija treburilor noastre de obște. Au fost de față deputații Dr. Mihali, Dr. Lucaciu, Dr. Oncu, Dr. St. C. Pop, Dr. Maniu, Dr. Vlad, Vas. Goldiș, Dr. G. Popovici, Dr. Vajda, — apoi din ceilalți fruntași: G. Pop de Băsești, Izidor Popp, Dr. V. Branișce, Nicolau Ivan, Dr. Vict. Onișor și Dr. L. Zemenyi.

Hotărîrea lor.

Consfătuirea s'a ținut sub conducerea dlui George Pop de Băsești, președintele partidului național român.

Dl Dr. Teodor Mihali, președintele clubului de deputați naționali în dietă, a făcut celor de față o amănunțită și temeinică dare de seamă, despre ținuta pe care deputații au arătat-o în dietă și afară de dietă, față cu întâmplările în politică, cu schimbarea de guvern și celelalte.

Comitetul partidului a luat la cunoștință ca bine făcute, bine chibzuite, cele arătate de dl Dr. Mihali.

Iar avînd în vedere, că să simt iarăși năzuințe de a împedea prefacerea rîndelilor politice ale țării în spre deplinul bine al poporului (înțelege: Maestatea Sa a trimis pe Héderváry să dea țării drept de vot universal, și acum Tisza și Andrassy și vechea lor armadie legîndu-să de el, vor să-l împedecă a da acel vot țării în măsură cinstită), — conducerea partidului nostru național a hotărît: urmarea luptei fără

preget, pentru întruparea cerințelor poporului nostru, după cum sunt înșirate în programul nostru național, ținînd samă de stăruința unor cercuri însemnate și hotărîtoare în politică, cari și ele voesc acest lucru.

Consfătuirea a stăruit asupra trebuinței, de a ținea poporul românesc din Ardeal, Ungaria și Bănat mai mult ca oricînd una, la olaltă! Și această ținere frățească laolaltă, nu poate (și mai ales să nu lăsăm să poată!) fi stricată prin lucrarea de soboli, a unor speculanți (renegații și moderații nostri!) cari, nesocotind marile și înaltele trebuințe ale neamului, în aceste zile de grele încercări, să îmbie la tîrgueli pe ascuns pe pielea poporului, față cu oameni străini de politica neamului nostru. Comitetul osîndește cu toată tăria lucrarea acestor sobolani, cari vor să facă incurcă, zăpăceală, în șirele luptătoare ale poporului românesc din această patrie!

Cine are urechi de auzit, audă! Turma bună, cunoască glasul chemător al adevăraților săi păstori!

Conferență națională.

In vederea risipirii apropiate a dietei de azi, consfătuirea fruntașilor nostri, ca comitet național, a hotărît în aceeași zi: concherea unei

conferențe naționale

zislă „conferență electorală” (sfat al cetățenilor cu drept de alegător), care să va ținea la Sibiu!

Ziua marelui sfat al neamului, nu e numită încă, ci ea va fi satorită îndată ce să va risipi dicta. In scopul pregătirii conferenței și a alegerii zilei, s'a ales un comitet de 10 fruntași, cari să diriguiască lucrurile, — și

membrii partidului nostru național și până la hotărîrile marelui sfat național, sunt rugați să se îndrepteze în ținuta lor după îndrumările ce le vor da cei din comitetul de 10.

Luptă, în toate cercurile.

Comitetul național în consfătuirea sa din Pesta a adus hotărîrea: de a lua lupta de cuccire, în toate cercurile în care numărul alegătorilor români e mai mare decît al celor străini, și în cari, prin urmare, dacă vor ținea bine laolaltă, vor putea să și biruiască. — Ba și în cercurile în care Românii singuri nu-s ei mai mulți, ci să află totuși alegători în număr mare, să vor da îndrumările de lipsă, că alegătorii nostri ce ținută să aibă, pe cine să spriginească, cu legătura de a le fi și lor, ca neam, de un bine oarecare!

*

Stăm, precum vedem, în preajmă de zile mari.

Mii de ispite să vor arunca asupra bunului nostru popor. Vor trage toți speculanții de sumanul lui, hai cu mine, ba cu mine, că ți-oiu arăta cutare munte de aur (da, ți-or arăta, dar nu ți-or da!). ba cutare rîu de lapte și vale de fericire! Pentru-ca apoi, după alegere, să poată zice în sine: Popor prost și pace, și ne-vrednic de-o soarte mai bună! Doar el și-o croește! Și, uite, îi mint eu, streinul, ori-ce, și mă crede, iar pe adevărații săi binevoitori nu-i ascultă, nu-i urmează!

Că doar așa vorbesc și scriu înșiși politici maghiari despre noi Românii! Ei zic că poporului nostru nu-i trebuie schimbare de soarte, dovadă că alege mai bucuros deputați străini decît români de-ai lui!

Oare n'a sosit, frate Române, ciasul, să mai dovedești și contrarul dela aceste credințe asupra ta?!

Hotărîrea dela Șiclău.

Comuna Șiclău din comitatul Aradului, e o comună mare, cu 3400 locuitori, între cari 3150 Români și restul de 250 sunt unguri și Jidani.

Prin volnicia notarului comunal și slăbiciunea oamenilor, notarul vîrșe la comună ca „limbă oficioasă” pentru luarea protocoalelor despre ședințele sfatului și despre alte treburi comunale, — limba maghiară, ca și cum Ungurii ar fi în 3400 și Românii numai 250, și nu întors.

Și doar e negru pe alb, drept scris în lege, că reprezentanța comunală are drept a hotărî care limbă să fie limba oficioasă a protocolului și a desbaterilor și a citățiilor ce să dau dela comună prin slujbașii comunali.

Dar timpurile mai luminate prin cari trece și poporul nostru, acolo unde oamenii-s oameni odată și nu tot tufe și papă-lapte, — au deschis ochii bunilor români dela Șiclău, să vadă ce de ris lucru e cu limba oficioasă ungurească, vîrșită prin volnicie în cancelaria primăriei lor.

Zilele trecute fiind reprezentanța comunală adunată, fruntașii români au adus în desbatere lucrul acesta și au cerut hotărîre asupra lui. Și cum în reprezentanță șed mai numai Români, ei cu bărbăție au hotărît, că: de aci încolo să fie și după hotărîrea lor, limbă oficioasă a comunei în toate ale sale, limba românească, — așa după cum legea le dă drept, drept de care ei nici odată nu s'au lăpădat ci slujbașii volnici l'au făcut înlăturat pe nesimțite!

Cei câțiva membrii unguri din reprezentanță și notarul ungar, au sărit ca mușcați de vespi și au protestat, spunînd că asta e o hotărîre „obraznică” și au dat recurs contra ei la varmeghie, că prin asta s'a călcat, „dreptul” limbii maghiare, și altele.

Ce ți-e capul în dungi al patrioților! Ei, o mână de oameni, cu călcarea prescrișelor limpezi ale legii, au înlăturat în chip viclean limba română din locul ce i-să cade și îl are după lege, — și acum, cînd membrii români vin și cer cu bărbăție înlăturarea volniciei,

Incă aceia zbiară că Românii fac nedreptate!

Nădăduim că hotărîrea Românilor, cu temei bun în lege, va ieși biruitoare și la instanțele celorlalte înaintea cărora va merge lucrul.

— Iar ce voim mai ales să scoatem la iveală din privilegiul acestei brave hotărîri a fraților dela Sîclău, — e să audă de această hotărîre frații noștri din reprezentanțele celorlalte vre-o 2000 de comune române, din cari mulți au pățit același lucru pe care îl pățise Sîclăuanii!

Știm, chiar și aici în comitatul acesta atît de românesc, al Hunedoarei, zeci de comune, în care nu s'au aflat nici sămînță de străini, doar cel cu glăjuțele și cu perciunii, — și totuși prin volnicia notarilor, oameni, curat români, nu mai capătă nici o biată citație dela primăria satului lor, românește, ci numai citații ungurești, pentru-că biraele, oameni nebărbați, primesc de bani buni ce le-a spus notarul, că „asta-i limba de slujbă“, și-i face de să iscălesc și ei pe unghie și pun sub nume vorba „biró“, în loc de primar comunal. Asemenea protocoalele despre ședințele reprezentanței comunale, le ia tot pe unghie!

Să știe Românii noștri de pretutindenea, că aste s'au poate face numai acolo, unde oamenii sunt slabi și tîndale — dar unde nu, acolo pot sili primăria să le dea numai citări românești, numai cuitanții românești, și să se iee protocoalele despre ședință numai românește!

Doar asta e așa de firesc! În sfatul comunal ei desbat românește, protocolul să ia (prin volnicie) ungurește, și au să-l „verifice“ (să adeverească că e bine luat)! Doi membri ai sfatului.

Cum pot aceia să-și pună numele ca adevărate că e bine scris în el, pe un protocol luat în o limbă neștiută de ei?! Doar îi poate băga în fel și fel de năcazuri, cum s'o și face pe aiurea, bagînd notarul în protocol lucrul cum îl află el de mai potrivit spunînd că el „așa l'a înțeles“, — și apoi cînd, peste ani de zile, oamenii ar zice că aste cum de s'au făcut așa? — el le arată protocolul întărit de ei!

Nu numai din respect și ținare la limba mamei lor, ci și ca scut contra relelor înțelegeri a hotărîrilor ce le iau, oamenii noștri să facă peste tot locul asemenea bravilor frați dela Sîclău!

Hora culturii!

Cumintele obicei, de a să juca colo și colo la nunți *jocul miresei* cu scopul ca venitul lui să nu să primească de miri pentru sine, ci să lege prin el de ziua nunții lor o pomenire frumoasă, obicei pentru care noi propoveduim de ani de zile, — prinde a să lăși pe tot mai multe locuri.

Mai nou a fost un frumos joc al miresei la o nuntă în Dezna, comitatul Aradului, dăruindu-să tot venitul jocului pentru școala română de fete din Arad, pentru care să fac mari strîngeri de bani ca să fie zidită de nou, cu un internat potrivit.

Iar și mai nou la Veneția-de-jos la o nuntă fruntașă, s'a jucat jocul miresei în folosul aceleiași școale, adunîndu-se 73 cor. și dăruindu-i-să.

Vorbînd despre aceste jocuri, „Tribuna din Arad scrie:

„Pilda asta nu să poate mai frumoasă, și dacă ea s'ar urma, hora miresei ar putea ajunge a fi „hora culturii naționale“!

Așa ar trebui să fie!

UNELE—ALTELE

O întîmpinare.

Dela comitetul din București al „Ligei Culturale“ primim următoarele șire:

„Cetîm în „Libertatea“ Nr. 6. unele aprecieri cu privire la Ligă: „Viitorul va dovedi dacă această societate (Cercul Românilor de peste munți) va fi mai norocoasă în lucrarea ei de cum a fost și e Ligă Culturală, cea care abia mai vegetează.“

„Judecări de acestea întîlnim aproape în fiecare zi prin anumite foi din București, a căror apreciere nu ne poate nici bucura nici supăra Cînd întîlnim însă acea judecată în o foaie de dincolo, cea mai elementară datorie ne impune să protestăm, și cu cea mai mare putere.

„În două rînduri nu să poate tăgădul așa de nedrept o operă de bunăvoință și de muncă, pe care avem conștiința că am dus-o la capăt bun, față de împrejurările morale din regat. Înainte de a ne osîndi ne puteați cere macar pre-sele procesului și dacă era caz de osîndă, avem drept să pretindem ca ea să fie motivată cît de pe scurt.

„Suntem încredințați că ve-ți reveni asupra neașteptatei DVoastre sentințe pe care numai atitudinea și activitatea noastră nu o îndreptățește. Oricum ve-ți binevoi a face loc acestei explicații“.

Facem bucuros loc acestei explicații, și motivarea părerii noastre nu aflăm de lipsă s'o așternem aci. Ne pare bine că cei dela conduce-

rea Ligei, să simt, să vede, cu sufletul liniștit că își împlinesc bine datorințele...

Fond Cultural la Blaj.

»Unirea« urmează a publica daniile nobile ce s'au mai făcut — și să fac mereu, — pentru Fondul-Cultural dela Blaj. Printre cei cu sume mai frumoase vedem pe:

Dr. Iust. Pop, Deva, cu cor.	1000.
Dr. M. Ciacian, Pecica „	1000.
N. Racoța, Șeica mare „	1000.
Al. Nemeș, Gherla „	1000.
N. Nestor, Lugoj „	500.
G. Vlasa, Inoc „	200.
T. Hațeg, Lugoj „	200.
»Libertatea«, Orăștie „	50.

și alții cu sume mai mici ca astea.

— Iar din prilegiul căsătoriei unu, domn profesor, Traian German din Blaj, cu dsoara Lucreția Bozac din Simbotelec, s'au făcut pentru »Fondul-Cultural« dela Blaj, următoarele frumoase dăruiri, cari să lege pe veci de această nuntă o nobilă pomenire:

Aurel Dan a dat	cor.	50.
Văd. Ana German a dat „		50.
Dr. Vas. Suciuc „		55.
Ioan Dan „		60.
Dr. German „		20.
I. Bozac „		20.
Gr. Bozac „		10.
Fam. Iulian „		10.

iar alți 19 oaspeți sume mai mici de 5 cor. 4. 3. 2, și 1. cor. — de tot s'au adunat aci la mîndra nuntă cor. 326 pentru numitul Fond.

— Deschide Doamne multe inimi la fapte de acest fel! pentru cultura română.

Fond.-Cult. la Arad.

Pentru Fondul-Cultural dela Arad s'au mai făcut dăruiri mai însemnate următoarele:

Anton Mocioni de Foen,		
din Bulci	K	3000
Fam. Mocioni, Capolnaș „		2000
Petru Ionaș, secr. Bulci „		300
Petru Ugliș, inv. Bodrag v. „		100
I. Doboșan, inv. Timișoara „		100
C. Ursuț, pr. Șepreuș „		100
T. Ioaneș, pr. Bencec r. „		50
N. Micluța, pr. Cerneteaz „		50
Al. Crăciunescu, pr. Chinez „		50
L. Pascu, pr. Medveș „		50

și alții cu sume mai mici.

Banca „Creditul“ din Zernești

dînd ascultare chemărilor ce să fac din unele părți, că băncile noastre să-și dea sumele lor pentru »scopuri de binefacere« mai bine la un loc, care să se simtă cu acel ajutor, decît să le risipească în sume mici și ici și colo, cari să perd adesea ca un vas de apă curată ce o arunci să adăpi setea unei bănci de nisip, — a hotărît astan, că cele 5% din cîștigul său, menite pentru scopuri de binefacere, le dă întregi »Fondului-Cultural« dela Sibiu, menit a ajuta școalele populare române primejduite! Așa a trimis spre acest scop suma de 539 cor.

Hotărîre cuminte de care să bucură ori-ce inimă românească.

Andrei Cosma,

directorul băncii »Sylvania« din Șimleu, urmînd pilda luminată a dlui Andrei Birseanu cu întorcerea stipendiului ce a avut, — a trimis napoi »Asociațiunii« cele 500 cor. pe care le-a primit dela ea în tinereță ca stipendiu, ba a mai adaus și dela sine 200 cor. ca așazicînd interese după acei bani!

Ce strălucire dau acești bărbați numelui de Andrei... Dă-ne, Doamne mulți Andrei așa nobili cugetători și făptuitori!

In fața alegerilor.

Toate partidele politice din țară s'au pus din greu pe lucru, pentru a-și asigura biruința la alegeri în cît mai multe cercuri! Guvernul cu ai săi, tot să zdrobește să învie vechile tabere „liberale“ de nainte de koșuthiști, și prin ei a lua lupta unde numai pot, doar-doar ies din alegeri mai tari ca cele două partide koșutiste.

Partidele koșutiste apoi, își încoardă și ele toate puterile, ca să dea pept cu vechile tabere tizzaiste, acum gleduite sub steagul lui Hédervary.

Va fi o crîncenă încăerare. Vom vedea prinse pept la pept aceleși tabere care acum patru ani, — încăerare din care Tisza și ai săi a ieșit înfrînt, căzut în genunchi, iar koșuthiștii cu pâlăria 'n vînt, bîntuitori.

Și e mare întrebare de n'o va păți și de data asta Tisza, răzimat de brațul lui Hédervary, tot așa! În aceea poate să le stee norocul, că koșuthiștii sunt sfășiați în două tabere, alui Justh și alui Kossuth, și acelea încă nu să pot înțelege, sunt certate! Dar chiar să tîrgue între sine să își dea iar mîna pe vremea alegerilor și până atunci și-o vor da. Și atunci e mare îndoială de nu vor trînti iară pe Tisza cu Hédervary cu tot!

După toate semnele, vor fi niște alegeri așa de aprinse și inversunate, cum demult nu s'au mai văzut.

Să vor învîrți ca două petri mari de moară asupra țării, frecîndu-se grozav, — iar pe unde vor apuca printre ele, neamuri mai slabe, le-or măcina și pe acelea!

Adeca pe oamenii slabi, că pe cei vrednici nu-i poate ajunge nici o vătămare! Cel vrednic merge ca Român să voteze pe un Român adevărat, — ori pe altul pe nimenea!, — și așa rămîne neatins, nepătat de valul alegerilor.

Mișeli, pe lucru.

Aflăm că în multe părți, lăpădăturile neamului, renegații, care zic altfel că și ei sînt Români buni, numai mai „moderați“ (stîmpărați), nu așa aprinși ca noi aștia naționaliști, — își ridică capul și ici și colo, băgînd poporului în urechi îndemnuri, ca să se alătore la candidații de cei „moderați“ și

să nu mai stea pe lângă deputații naționaliști ce-i avem azi.

S'ar dov-di poporul nostru de un popor stricat care nu-și cunoaște adevăratele nevoi, de ar urma acestor indemnuri.

Omul ce-și vede numai pân' la virful nasului, așa spune și așa face: își urmărește specula lui mică, personală, binele burcicelei sale, dar omul cu vederi mai largi, mai înalte, înțeleptul, privește mai departe, nu să gândește numai la cămașa sa, ci la onoarea neamului întreg! Iar acela nu poate face alta, decît să stea tot în tabăra deputaților noștri naționaliști de azi!

Apucături de alegeri.

Foile ungurești încearcă încă de pe acum să tulbure apele prin cercurile românești, ca așa să facă zăpăceală între oamenii noștri și desbinare, doar li pot mai ușor răpune în alegerile ce vor urma.

Așa de pildă, o foaie din Arad a avîrlit în vileag vestea-povestea, că deputatul Radnei, dl Vasile Goldiș, ar fi început ceva înțelegeri cu un oarecare Tagányi Sándor, ca să se retragă dela Radna și să se candideze la Chișineu, lăsînd marile și românescul cerc al Radnei pradă lui Tagányi!...

Cine să fie mărginitul, găgăuțul, care cunoscînd pe prea cinstitul deputat al Radnei, să poată crede și numai pe o clipită această scorțoasă netrebnică?

Români, nu vă lăsați amăgiți de poveștile multe și blăstămate ce să vor sconi de acum pînă la alegeri, ca să vă abată dela calea adevărată. Știrile drepte despre ținuta deputaților și candidaților naționaliști, o aflați în foile noastre naționale.

Inghite-o, Române!...

Ungurii au un bun scriitor, pe Coloman Mikszáth, foarte iubit pentru scrierile pline de haz și de schintee de spirit. Dar ori-cît de drag îl au, Ungurii înșiși, acolo unde ei sunt mai curați, nu voiau să-l aleagă deputat, fiindcă el în politică nu s'a dat în șir cu koșuțiștii, ci — cu cel mai tare, cu stăpînirea. Încă acum 25 ani guvernul »liberal« de pe atunci, voia să-l căpătuiască pe istețul scriitor și cu un scaun de deputație, ca să aibă cu un venit mai mult și să poată scrie mai în tîcna poveștile sale frumoase pentru unguri. Pentru a-și vedea pe cutare om al său, căpătuit în acest fel, guvernul liberal avea un singur recept, unu și bun: trimite-l să pășească de deputat colo între Români undeva, că Români să duc ca o turmă nevolnică unde-i mână ciurdarii, notarii și solgăbiraie, și de le pui înainte o păpușă de pae, pe aceea votează... Și l'au trimis, mă rog, la Făgăraș. Și a fost ales. Că ungurimea din Făgăraș, mai ales slujbași, au mers pe strună, după poruncă, iar

Români cei cu grosul voturilor, după cum i-au mână ciurdarii...

Acum 4 ani, cînd partidul vechiu liberal fusese strîmătorat rău de partidul koșutist, și mai toată ungurimea să facă koșutistă, întorcînd spatele vechilor »liberali«, s'au întors și ungurii liberi dela Făgăraș și totuși Mikszáth a reușit încă de deputat, că slujbași au mai ținut încă cu el, iar Români, turma cea mare, ține cu slujbași, sau mai bine zis merge orbește unde o mînă aceștia.

Acum însuși Mikszáth scriind într'o foaie din Pesta pățanii din viața sa, ajungînd a spune și cum i-a mers lui cu deputația de a putut sta în scaun de deputat 25 ani, zice:

...»După înfrîngerea partidului liberal, m'au părăsit și pe mine alegătorii mei unguri. Sărmanii, credeau că sunt unguri mai buni decît mine. *Alegătorii valahi* (le zice și el oláh-i, nu român!) *mi-au rămas însă credincioși. De ce m'ar fi și părăsit? Ei au fost doară singurii, cărora nu le-am făcut nici un bine!* Și fiindcă acești alegători au fost în majoritate (ei erau mai număroși) am ajuns de nou deputat!«...

Demult n'a zugrăvit nimenea o icoană mai dreaptă a alegătorilor români din cele mai multe cercuri alegătoare de deputați, ca acest scriitor deputat al Făgărașului!

E o oglindă, care îți arată chipul uimitor de limpede! Și tu, frate alegător român făgărășan, va trebui să rămii grozav de izbit, cînd te vei privi în această oglindă, că nu mai vezi în ea chipul unui bărbat frumos, a unui om liber și știutor de sine, — ci chipul diform, urît, nespălat și nepeptănat, al unui cerșitor hăbăuc, ce-și trîe șuba pe umăr, cu ochii înholbați prostește înaintea sa, care acolo să duce unde l'împingi cu bita! Mai mult un sălbatec, decît un om din veacurile luminate ce trăim!...

Nu noi vă spunem asta, nenorociților frați dela Făgăraș, ci vi-o spune, uite, deputatul ales al vostru, pe care de 25 ani îl tot alegeți, sărutîndu-i mîna pentru-că să mi-lostivește a primi din mîinile voastre scorțoase și nespălate, cartea de deputat!...

Sau altcum aveți să vă înțelegeți din scrierile lui? Sau altfel sunt oamenii cari 25 ani după-olaltă, aleg într'una de »deputat« al lor pe un strein, care 25 ani nu le-a făcut nici un bine, — precum singur mărturisește?

Uite, Ungurii din același cerc cînd au crezut că le vine un guvern mai național ca cel de pînă aci, cum să credea despre koșuțiști că au să fie, — iute s'au întors chiar de cătră un scriitor mare al lor, de cătră cel mai mare scriitor azi la ei, — și ar fi ales pe altul mai național, — dar n'au putut de voi Români, cari în chip animalic v'ați legat și mai departe de domnul acela nu știu cine, care nu vă face nici un binel!...

Și doar, răsunase și trimbițele românești chemătoare la arătarea puterii naționale românești, — și era ferbere în toate părțile locuite de Români și zvon mare, că de aci încolo — să alegem deputați români acolo unde avem puterea de voturi, — dar urechile voastre erau infundate pentru aceste chemări și voi ați ales tot pe acel nu știu cine al vostru, care singur să miră, că oare pentru ce-l alegeți voi?

Și aceea ce să potrivește aci despre Făgărășenii lui Mikszáth, iar întrebați-vă numai bine, oameni buni, în cîte alte cercuri încă s'ar mai potrivi?

Și oare nici astfel de tușuri de apă rece ce ne varsă ei înșiși, străinii, pe cap, să nu ne trezească peste tot locul a fi și noi oameni, bărbați deplini, de cari și ei să vorbească în viitor cu respect, nu în acest fel umilitor, ca despre o turmă nevolnică?

Inarmare rusească?

O foaie polonă din Lemberg, »Slovo Polski«, a primit la sfîrșitul săptămîinii trecute următoarea știre din Varșovia:

— Din feluritele măsuri luate de Rusia, să poate scoate încheerea, că hotărît această împărăție să înarmează, ca gătindu-se de războiu! Anume corpul de armată dela Kazan a fost mișcat nainte spre Moscva, iar garnizoana (trupele) din Moscva sînt împinse nainte spre Litvania. Pan'acum au sosit 120 tunuri cu caii și munițiile ce să țin de ele. Și în curînd vor sosi aci și tunuri grele. Au fost mobilizate și mai multe regimente de artilerie (tunari) de cetate. Să întărește și știrea, că oficerii de stat major ruși, învață cu zor limba ungurească.

Pustiirea Franciei.

O nouă carte scoasă de sub tipar de un învățat francez, descrie cu colori tare posomorite viitorul Franciei, care de mulți ani acum rămîne tot mai napoi și mai napoi printre statele europene în privința creșterii populațiunii sale.

Scriitorul francez, îngrijat de soarta patriei sale, strigă speriat: E gata de Francia! Stîngere sigură o așteaptă, de mai țin așa lucrurile la fiii ei! Dacă numai o sută de ani mai merge așa nainte, Francia își va perde de tot însemnătatea printre statele Europei! Va fi întrecută și de Italia (azi mult mai mică) și de multe alte state și națiuni azi mai mici ca ea! Și iacă pe ce să întemeiază patriotul francez cînd își arată aceste griji:

Pe la anii 1700 poporul Franciei, făcea singur unu a treia din toți locuitorii Europei, nesocotind Rusia. În veacul următor, ajungînd la mult bine, poporul francez a în-

ceput a să moleși, orășenii îmbuibăți a-și cruța ostenețele și greutățile împreunate cu creșterea familiei și a dori ca averea adunată de ei, să nu să împartă între prea mulți copii, prin urmare au început a să feri de copii mulți, — pe cînd celelalte națiuni ale Europei, au lăsat cursul firii după voia lui Dzeu, și la împlinirea sutei următoare de ani, celelalte națiuni sporînd regulat, iar cea franceză cruțîndu-să, Francezii nu mai erau a treia parte din aceiași locuitori ai Europei, ci numai a cincea parte!

În veacul trecut apoi, după gloriile Napoleonilor, această comoditate a Francezilor a crescut și mai mult; pilda păcătoasă a orașelor a început a prinde și la satele din jur, și dela 1800 pînă la 1900 populația Franciei s'a sporit tot mai slab, așa că azi locuitorii Franciei abia mai sunt a seceea parte față de locuitorii celorlalte state din Europa, față de cari nainte cu 200 ani ei erau a treia parte!

Iar ceea-ce arată mai izbitor rămînere napoi a Franciei, este o asemănarea a ei cu vecina și potrivnica sa Germania, în care moravurile sănătoase ale popoului lasă să crească neamul în voia firii și alui Dzeu. Germania care încă pe vremea războiului din 1870, era de-o potrivă de mare cu Francia, azi e cu 20 la sută mai presus de Francia! Bunăoară dela 1896 pînă la 1901, populația Germaniei a sporit în 5 ani cu patru milioane, iar Francia nici cu jumătate de milion! Așa că Germania crește în fiecare an cu cîte-un milion față de Francia, și aceea, deși nu dă napoi ca număr de locuitori, rămîne însă tot mai tare napoi, și ceeaaltă îi crește cu măsuri uriașe peste cap!

Dar ce e mai trist e, că sunt ținuturi, ca de pildă Cote d'Or, — în cari nașterile nu mai cumpănesc nici numărul morților! În numitul ținut în anul trecut au fost mai multe cazurile de moarte ca de nașteri, cu 6042! Așa că acest ținut privește în fața unei stîngeri încete dar sigure, — dacă moravurile locuitorilor săi nu să vor îndrepta. Iar despre ținutul Bourgogne să fac prorocii, că peste 100 de ani va fi stîns de tot!

Și precum slăbesc ori-stau pe loc puterile de dezvoltare a țării în privința asta, așa vor începe a sta pe loc și apoi a rămînea napoi și în alte privințe, în negoț, în industrie, în toate, — căci oamenii încep a fi tot mai comozi, mai moleșiți, puteri nouă nu să ridică să iee la luptă pentru traiu, și ori-ce pas cu dezvoltarea altor națiuni, nu să mai poate ținea.

Ci-că pricină însemnată la aceste triste stări de lucruri în Francia e și alcoolul (beutura, că să bea mult și sus și jos!) și tuberculoza, boala uscată.

Destul că Francia privește în fața unui viitor posomorit, — de nu s'or trezi oamenii ei să-și îndrepte moravurile de azi!

O întrebare,

mică la părere, dar mare în fapt!

Un tiner student, român gr. cat., ne cere răspuns la o întrebare, la care i-am putea da răspuns în o scrisoare de două trei șire, dacă am cumpăni întrebarea lui în formă de lucru mic, în care el ni-o pune, dar întrebarea lui mică, în ochii noștri este o întrebare mult mai mare, care nu-l privește numai pe dinsul ca om, ci e întrebare ce atinge o parte a ființei noastre de neam, — și de aceea ne luăm voea o a duce înainte în foaie, nu pentru a-i da noi deslegare, că asta nu stă în puterea noastră, ci pentru a atrage de nou luarea a minții a celor chemați, asupra ei!

Iacă acrisoarea ce ni-s'a trimis:

Mult stimat Dle Redactor,

...Sunt student greco-catolic, pe clasa (X) la gimnaziul (cutare) din (orașul cutare). DVoastră știți că noi greco-catolicii învățăm la gimnaziile din câteva orașe din țară, religia în ungurește, dela preoții romano-catolici. Așa învăț și eu. Nu știu bine ungurește, că am învățat mai mult la Nemți, și urmarea e, că trebuie să îndur toate brutalitățile profesorului de religie, un Armean maghiarizat, pentru că nu știu să mă exprim în apologetică cu fraze alese, plăcute lui. Și doar am aici în oraș preot gr. cat. român dela care aș putea învăța religia românește. M'am socotit să mă fac greco-oriental, doar mă scap prin asta de el, că și așa nu-i nici o deosebire între noi. Dar nu știu cum să fac trecerea, și mă rog să-mi răspundeți la întrebarea asta sub numele X"...

Asupra acestui lucru s'a mai scris în „Libertatea“ și revenim azi asupra lui, ca asupra unui fapt, care învinuiește conducerea bisericii greco-catolice, de prea ușoară trecere peste o chestie destul de gingașă. Prea s'au împăcat cei dela cirna bisericeii românești greco-catolice, cu gândul, că între ei și papistașii latini nu mai e nici o deosebire, și că, prin urmare, un tiner greco-catolic român, poate să asculte religia și la paterul papistaș din orașul în care să află gimnaziul ce cercetează, că doar istoria și temeiurile de credință ale aceleiași religii le ascultă. De aci lucrul atît de nefiresc, a lăsa pe studenții români gr.-cat. să asculte religia la paterii papistași colo și colo.

Și nu e bine că să face așa. Biserica greco-catolică română, nu e numai biserica greco-catolică, ci tot odată și biserica națională, și ea are de implinit față de credincioșii săi nu nu-

mai chemarea de a-i întări în credința lor, ci are și o chemare națională, pe care nu și-o poate implini decît prin catecheții săi români! Au nu e destul tinerului român că unu-altul, n'au parte de școală românească dela cei bieți 6 ani până să vede om deplin? Și să nu-i dăm noi privilegiu, ca macar o oră pe săptămână să poată auzi și el o învățătură în limba mamei sale care e limba oficioasă a bisericii lui? Ca doar' aceea oară să mai țină cald în el dragostea pentru graiul românesc, să-l călăuzească prin istoria neamului său, prin cea bisericească cel puțin, despre care școala străină nu-i spune nimic ori numai falsificări sau chiar hule; în aceea oară să mai aibă și el în mână carte românească și să audă zicîndu-i-să Alexandru ori Ioan în loc de Șandor și János, — eventual în prelegerea cuminții a catechetului său, să afle chiar anume desmințiri ale învățăturilor falzificate ce le-a auzit în școală dela cutare profesor străin. Dar nu ne-om pune noi să desfășurăm aci foloasele sufletești pe cari le poate avea un elev român venind în atingere macar odată pe săptămînă, și cite o oară macar, cu catechetul român, care-i arată adevărul asupra credinței și trecutului bisericii sale!

Sunt unii cari spun, că elevul român nu aude dela catechetul papistaș nici o vorbă rea, nici un neadevăr, asupra trecutului bisericii sale. Anevoe de crezut. Doar lupta între biserici a fost plină de foc și de patimi, cari să resimt și azi în istoria asupra acelor vremi, și catechetul apusean doar numai nu va lăuda împotrivirile pe care le făcea biserica răsăriteană bisericii latine după anul 1000, până în timpii mai noi!

El să va sili să arate cuminții său numai cit de îndreptățită era biserica apuseană, și cit de nedreaptă, de păcătoasă chiar, une-ori, cea răsăriteană, greacă! Și doar și protopărinții elevului greco-catolic, până la 1700, erau trup din trupul acelei biserici răsăritene, asupra cărora i-ar cădea și sufletului lui bine să nu audă judecări nedrepte ori pătimeșe.

Și alte multe sunt cuvintele, pentru care e bine, e *de lipsă*, ca elevul român, să aibă catehet român. Mai ales că îl poate avea, că este preot român gr.-cat. aci la îndemînă în oraș!

Lucrul acesta s'a desbătut încă prin foi, și ar fi tare de dorit, ca cei chemați să nu treacă așa ușor peste această cerere legiuită a inimilor românești!

Că, uite, asta poate avea și

urmări neplăcute. Că nu toți tinerii sunt așa de tari și virgini în sufletele lor, ca tinerul ce ne-a trimis scrisoarea de mai sus! Acesta unu, uite, e așa de neprimitor de înfrurirea paterului papistaș, că vrea să-i întoarcă spatele, trecînd la cealaltă religie, tot românească — „căci doar nu-i nici o deosebire între noi“, cum zice el, întocmai ca cei mai mulți din virgini noștri frați din popor. Dar cîți vor fi cu suflete mai slabe, mai îndoelnice, mai femești, cari eșind de sub mîna catechetului papistaș, își simt suflet fomat după forma în care acela a voit să li-l toarne, — care numai românească nu poate fi!

Interese naționale cer cu tărie, ca acestor stări de lucruri, să li-să caute o schimbare mai răspunzătoare vremilor ce le trăim.

Iar tinerului însuși, un cuvînt frățesc la întrebarea lui:

Nu te învățăm cum să-ți faci lăpădarea de legea în care te-au dat lumii părinții tăi. Celce-și lăpădă legea pentru orice neplăcere, șicană, nedreptate, dă dovadă de slăbiciune sufletească. Iar revoltarea ta contra catechetului strein, e tocmai dovadă de o tărie de suflet românesc, care nu să mai unește cu lăpădarea de religie. Rabdă încă neplăcerile stării prin cari, fără vina ta, treci, și poartă în suflet față de aceste stări nefirești, răceala, chiar disprețul, pe care îl vrednicesc. Iar tu rămîi fiu bun și neamului și bisericii tale, — iar cînd vei fi ieșit de pe băncile școlii, fă-te un aprig luptător contra acelor stări nepotrivate, de a căror strimtoare atita ai pățimit. Dacă vedem ceva rău în biserică ori în viața neamului nostru, nu trebuie să ne gîndim îndată la aceea, ca să ne lăpădăm de ele, — ci să ne facem luptători pentru a îndrepta acele rele, ca îndreptîndu-să acele, să ne slujească și nouă spre laudă!

Correspondență.

„Burfănoșii la șpațir“ sau: ce e nou în Coșteiu?

Simbătă, în 18 Februarie, va să zică tocmai cînd deputații, fruntașii neamului nostru să sfătuiam, că ce va fi de făcut față de schimbările politice, pentru-ca să mai ușureze puțin soarta poporului nostru, — s'a ținut o adunare, mai bine zis adunătură politică în satul șvabilor pacnici de lângă Lușoj, sub conducerea jidănoului Ekstein, stăpînul, și la porunca domnilor de sus.

Fibiraele au poruncit notarilor, notarilor chinezilor (primarilor), aceștia boactărilor, — și așa mai de-

parte, ca să se adune reprezentanțele comunelor învecinate în număr plin la această »adunare« a »partidului muncii« din Caraș-Severin, care partid la format acum, precum știm, guvernul nou alui Khuen-Hédervary, cu scopul de a să rîndul pentru alegerile viitoare și ca să subscrie de pe acum o declarație pentru dl Khuen-Hédervary.

Porunca a fost aspră și s'a făcut după poruncă! S'au adunat un pumn de notari, birae, boacteri și crișmari (vezi Doamne licențiele!), s'au vorbit nemțește, apoi românește, scurt dar prost, de cătră un notar, căruia nici altcum nu i-să învărte bine limba, — toate acestea în curtea îngustă a unui Șvab nevinovat, care să uita liniștit, cu »lula« în gură, că ce comedie-i în curtea lui.

Au scris apoi »memorandul« făcut de un fibirău penzionat, despre care însă nici unul nu mai știe, ce dihanie e.

În sfîrșit, așa comedii fără de bani am mai văzut noi.

Dar lucrul de mirat e, cum s'a putut lăsa purtat de nas un Coșteian la așa comedie, făcînd rușine comunei lor, atît de bravă în luptele noastre?...

Căci, de necrezut, au fost și Coșteieni de față și au scris »memorandul«.

Avem numai mîngăierea, că lista lor însăși îi arată, de ce pănură sunt.

Iată-i:

1. chinezul (birăul);
2. notarul;
3. boactărul Vidac;
4. doi birtași români, din cari unul, Berariu, își ține feciorul la universitate cu ajutorul unui stipendiu de 600 cor. la an, din fundațiunea fericitului nostru G o j d u (să luăm aminte!), și în sfîrșit
5. fostul chinez, care pân'acum să făcea coadă-colac, pe lângă dl Braniște, dl Dr. A. Vlad, și acum deodată suflă și trimbiță pentru dl Hédervary, injurînd la »prota« nostru. Omul acesta, pe care l'a ajuns iarăși mîncărimea după domnie, are nenorocirea, că între două scaune rămîne totdeauna pe jos.

Domnii aceștia au și însușirea de a purta cite-o — burtă, de aici povestea cu burfănoșii, și numai așa înțelegem, cum s'a putut mînca un papricaș de doi boi șvabești.

Notarii au plătit »de-a bășca«, aldămaș (au doar' bani ca pleava, și toți ungurești), apoi au trimis pe fiecare cu trăsurile lor acasă, încît lți era mai șod să-i vezi încocoțați pe zițurile nalte, cu burta scoasă.

Așa au umblat dumniilor la »șpațir« cu »fiacăru«.

Numai fostul chinez, Paulescu, să spune că a rămas și acum — pe jos.

Dar' vor sări »fiederile« și de sub ceialaltil...

Dr.—

Ucigașii de părinți — iertați.

Parcă trăim zilele lui Antichrist! Ce vedem că să întâmplă în lume uneori în zilele noastre, mai bine n'ar fi fost foi și peste să ne aducă vestile despre ele.

Curtea cu jurați din Seghedin, a trimis acasă, ca oameni nevinovați pe Haverda Maria și iubiții săi Janossy și Vojtha cari au ucis pe mama numitei femei, casă ajungă „Mariska” mai iute la avere după bătrâna!

Să-ți faci cruce de așa judecăți!

Jánossy, drăguțul păcătos al Marișkei, care e fată de avocat bogat, a mărturisit-o el însuși, că da, *el a omorât* pe mama iubitei sale, că nu mai murea, și iubita lui nu mai putea aștepta, și era înglodată în datorii de abia mai plutea în ele! El la tribunalul din Szabadka a fost mărturisit și aceea, că celalalt drăguț al Marișkei a știut de planul lui, amândoi l'au desbătut, ba a știut și Mariska, și așa sunt sufletește părtași cu el la omor. Dar naintea tribunalului din Seghedin a tăgăduit. Ci-că ce a spus la Szabadka a făcut-o din pizmă pe cei doi cari vor scăpa din val, dar nu-i drept, ei n'au parte în omor, l'a săvârșit numai el de capul lui!

S'au apucat apoi advocații și au sucit capul juraților cu întrebări fel și fel, arătând că omul acesta nu-i în toată firea, e un nenorocit, un scrintit care nu știe ce vorbește și face, nu face nimic cu voia și știerea sa, nu poate fi răspunzător pentru faptele sale. În ziua judecății Jánossy ucigașul auziseră și pe Mariska o spinzură ca și pe el. A leșinat de a trebuit doctor să-l aducă la sine. Apoi a căzut în genunchi naintea juraților și cu sughițuri de plins i-a rugat că pe el să-l osîndească, că-i de vină, dar pe mîndra lui Mariska nu, că ea n'are vină și e mama unui copil de care trebuie să poarte grijă, — și plîns și plîns.

Și s'au retras jurați să judece asupra lor și au venit napoi spui nînd, că zău ăstia toți trei sunt oameni de omenie, n'au nici o vină, să fie sloboziți acasă în pace. Doar bătrîna aia și așa numai avea mult de trăit și nu mai era de nici o treabă!.

Insuși păcătosul a rămas uimit de această judecată și a spus:

— La așa ceva nu mă așteptam! Eu mă gîndeam la cel puțin 5 ani robie grea!

Toată lumea a rămas mirată. Toate foile din țară scriu că așa ceva e un lucru ce trebuie să umple de îngrijire pe cetățeni! Căci să dă prin astfel de judecăți mare încurajare criminalilor, cari pot, uite, nădăjduindu-se să scape nepedepsiți chiar și atunci când își mărturisesc fapta și chiar în caz de omor de părinți!

Dar ce a scandalizat lumea și

mai mult, a fost purtarea publicului din Seghedin! Cînd jurații i-au scos nevinovați pe ucigaș și soții sei, — lumea din sala tribunalului a primit judecata juraților cu strigăte de: „éljen“!? și au dus acuși pe sus pe cei trei „eroi“, ai zilei! Și prin oraș au făcut fel și fel de demonstrații proslăvitoare a lor!

În Schimb la Pesta le-a ieșit cîteva mii de oameni în cale la gară huiduind grozav pe Mariska și pe advocații ei încît abia cu greu au putut scapa trecînd prin magazine și locuri neumblate, ca să se peardă și să poată fugi cu o trăsură în oraș!

Abonament

la „Libertatea“

cu „Foaia Interesantă“ și „Tovărășia“ deschidem și pe anul 1910, cu prețurile din fruntea toii.

Prețul acestor foi 8 cor. pe an; plugarilor să dă cu preț scăzut la 5 cor. pe an.

Pentru America: doi și jumătate dolari pe an;

Abonații noi dați adresa de plînd: scrieți curat numele, ocupațiunea (meseria, plugăria), comuna, posta din urmă și comitatul!

Unde să cer mai multe foi pe o singură adresă, trimițîndu-să adecă foile mai multora la un loc și avînd ortacii a-și duce foile dela cele le primește pe toată, — acolo dăm toate trei foile pentru numai 4 cor. 40 fl. de un abonat! Cel-ce le primește are însă să adune banii nainte dela toți, pe cel puțin jumătate de an! Pe credit nu să trimit!

Cei-ce pentru tineret voesc să aibă mai multe „Foi Interesante“ trimit cîte 1 cor. de una, peste prețul „Libertății“ ce au abonată și-i vor veni, în „Libertatea“ lui, încă cîteva „Foi Interesante“ pentru ceilalți.

Scrieți-vă numele

curat românește, cînd ne dați adresa. Numai numele satului și al postei din urmă și al comitatului, ni-l dați și ungurește, pe lângă românește.

NOUȚĂȚI

Fișpanul Devei, abzis. Printre mulții fișpani pe cari noul guvern, i-a lăsat să plece în știrea Domnului din scaunele în cari au șezut din grația lui Kossuth-Andrássy, e și fișpanul comitatului Hunedoarei, dela Deva, menunatul Bornemisza... Pîn'acum pe aici n'am aflat că de cine e vorba să fie numit în locul lui. Din faptul însă, că pe fostul fișpan Mara II vedem mereu la sfaturile lui Tisza Héderváry, ghicim cu siguranță, că de nu va veni iarăși Mara, apoi la toată împlinirea va veni altul pe care Mara II va dori. Mara nădăjduiește să ajungă acolo mai aproape de cei cu puterea, în ceva scaun mai mare ca de fișpan.

Congregațiile în afară de șir. Vicișpanul comitatului nostru al Hunedoarei, a conchemat pe 26 Februarie congregație extraordinară (în afară de șir) la Deva, care, printre altele, să iee la cunoștință îndepărtarea guvernului koșutist și luarea frînelor țării prin noul guvern. Vicișpanul face mare chemare cătră

toți membri, ca să meargă la ședință, avînd a-și arăta ei și de altfel cît mai viu simțămintele lor față de aceste schimbări în politică. Unii spun că vor fi poștiți membri înaintea cerere guvernului, să numească de nou fișpan pe vicișpanul de acum. Poate.

Americanii pentru Brad.

Abia tipărisem știrea din numărul trecut, că cîteva juri români au umblat cu steaua în orașul Erie din America, în folosul gimnaziului din Brad, — și ne-a sosit o nouă știre de frumoasă aducere aminte pentru acest gimnaziu, la frați ai noștri aflători în America.

Anume „Reuniunea română de cîntări din Girard și Youngstovn“ (statul Ohio), neputîndu-să susține mai departe, a hotărît să se desființeze. Cînd a luat această hotărîre însă, Reuniunea ajunsese a avea adunate ceva parale ca fond al ei, anume 38 dolari (190 cor.). Membrii Reuniunii cînd să iee hotărîre asupra acestor bani, și-au adus cu românească inimă aminte și de gimnaziul din Brad și au hotărît așa: 22 dolari (110 cor.) îi dăruim parochiei grece. de aici, iar 16 dolari (80 cor.) să se trimită ca ajutor la fondul de înălțare a gimnaziului din Brad.

Banii i-au trimis la adresa foi noastre „Libertatea“, care dînd samă despre ei prin aceasta, i-a trimis mai departe la locul lor, direcțiunii gimnaziale la Brad. Și lăudăm bunele simțăminte ale fraților din Girard și Youngstovn, care i-au îndemnat la acest fapt frumos.

Balul mascat arangeat de tinerimea rom. din Orăștie. a reușit în toate privințele bine.

Balurile mascate la Orăștie au fost arangiate pîn'acum totdeauna de concetățenii noștri Sași, dar reușindu-le din an în an mai slăbuț, în anul de față l'au părăsit cu totul, mulțumindu-să cu o serată comică în seara de nainte de începerea postului. Din aceasta mulți trăgeau încheerea, că vremea „balurilor mascate“ a apus și la Orăștie, și aveau temerea că, luînd tinerimea română în mâni arangearea acestui bal, altfel iubit publicului, — nu o să reușească. Dar cei-ce au avut această temere, au avut în sara balului o plăcută desamăgire, cînd au văzut, că balul e așa de cercetat ca pe vremile bune ale arangiatorilor sași! Ca la 100 de persoane au venit la bal purtînd felurile masce, așa că și în privința „convoiului de masce“, balul a fost deplin reușit. Partea cea mai mare au fost Români, dar și număroși concetățeni Sași și Unguri. Conductul de masce a intrat în sala frumos împodobită, la ora 9-seara, în frunte cu muzica, pe tactul voios al Marșului lui Mihail A' luat parte și ofițerimea din loc în număr frumos.

S'a dansat cu multă voce bună pînă în zori.

S'a arătat însă din multe părți dorința, ca cel mai apropiat bal ce l'ar arangea tinerimea noastră, să fie bal costumat, așa ca la Arad, Ahrub, etc.

Bățul pribegiei îl iau cu o setă aproape nebună, popoarele Ungariei; Slovaci merg în frunte, apoi Ungurii înșiși, și Români după ei!

Din comitatul Torontal (Ungaria) au plecat numai în Ianuarie a acestui an aproape 1350 de locuitori, din cari peste 1000 la America și ceilalți la România ori alte țări din Europa!

Pajură ungurească, zvîrlită în părau. După legea cea nouă de școli, pe fiecare școală trebuie să stee pusă o pajură cu coroana Ungariei, ca pe trafică. Pe multe locuri poporul nu să poate împăca cu vederea pajurei pe școală. Printre Români au fost în cîteva locuri zvîrlite pajurele de pe școli și oamenii au avut apoi val destul pentru aceasta „vătămăre a vazei statului“... Dar să vede că nu numai Românilor nu le place asta, ci și Slovacilor. Mai nou să scrie că de pe școala evangelică din satul slovacesc Betler (com. Gőmör) a luat cineva pajura ungurească și-a așezat-o oblu în fundul vălii. Și gendarmii asudă căuțînd pe — vătămătorul statului.

Țarevna (Împărăteasa) Rusiei, nebună. Jalnică știre să dă din Rusia despre starea sănătății Țarevnei. Anii din urmă, mai ales după războiul cu Japonia, cînd tot a doua zi cădea mai un căpitan de poliție mai un general ucis de cîte-o bombă, ba s'au găsit bombe în chiar palatul împărătesc, gata a zdrobi pe locuitorii din el, — au băgat atîta spaimă în sufletul împărătesei, care e cam slabă de puteri, încît cu vremea multele spaime ce a trăit, i-au stricat firea, au împins-o tot mai mult spre cumplita boală a nebuniei. Iar acum să scrie despre ea că: Uneori ciasuri întregi are vedenii grozave: îi pare că o urmăresc chipuri înfiorătoare, închide pe sine ușile și ferestrele și le încuie, și cel mai mic zgomot o zguduie și o spărie grozav, ca și cum ar amenința-o cineva cu cuțitul! Medicii nu mai au nădejde a-i putea da napoi sănătatea zdruncinată. Țarul e foarte trist pentru asta.

Frumosul dar al Americanului. Subscrisul președinte al comitetului parochial din Poiana (com. Sibiu) aduc cele mai călduroase mulțumiri în numele poporului din loc, tinărului de aici Ioan Cîndea a lui Ilie, aflător acum în America, pentru darul său de 100 cor. făcut pentru biserica plănuită a să zidă de nou aici. Dumnezeu să-l învrednicească ca să se întoarcă sănătos între noi, și cît de curînd să-și vadă dinariul donat în visteria bisericii, așezat ca o piatră tare la temelie ei. — Poiana în 8/21 Februarie 1910. Nicolae Dobrotă, paroch, preș. comit. parochial.

Petrececi.

„Reuniunea sodalilor români din Cluj“ invită la Concertul împreunat cu dans, ce-l va aranja Duminecă în 27 Februarie n. 1910 în sala cea mare a „Redutei“, în favorul

localului reuniunii, cu concursul orchestrei militare a regimentului de infanterie ces. și reg. Nr. 62. Dirigentul corului: Const. Lupoae.

— Tinerimea română din Făgăraș și jur invită la producțiunea teatrală care o va aranja la 27 Februarie 1910 st. n. în sala hotelului „Paris” (Sorea) din Făgăraș. Venitul curat să va trece la fondul pentru „Masa studenților români” dela gimnasiul din Făgăraș. Dans.

— Corul Român din Valchid invită la concertul împreună cu teatru ce va da în 6 Martie n. în noua școală română, sub conducerea dlui Ales. I. Sighișoreanu, învățător, venitul să da bisericii și școlii.

Mai nou, la încheierea foii, aflăm că fișpan al comitatului Hunedoarei (la Deva) a fost numit dl Ladislau Mara.

Statul-major (Stabul) regimentului nostru de casă 64 să strămută iar la Orăștie, de unde mersese acum 14 ani. La 1 Martie pleacă de aici Batalionul de vânători 28 și în locul lor vine l. batalion din reg. 64. cu statul major și muzica. Vor fi primiți de deregatoriile orășenești și să va da un banchet în onoarea noilor sosiți. Sosirea dimineța.

Convocare.

Onorații membrii ai *Casinei române din Orăștie*, conform statutelor societății §. 17. sunt rugați prin aceasta a participa la **adunarea generală** ordinară ce să va ținea **Duminecă în 3 Aprilie 1910 la orele 3 p. m. în localul casinei!**

Obiectele: Cetirea rațiunilor de pe anul 1909. Statorirea bugetului pe anul 1910. Raportul comitetului. Alegerea funcționarilor. Eventual alte propuneri.

Orăștie, la 23 Februar 1910. Dr. Dobo, președinte. E. Lupea, secretar.

Avis. Pentru arangearea bibliotecii, toți acei membrii ai „Casinei române” din Orăștie, cari au cărți împrumutate dela bibliotecă, sunt rugați prin acesta, a reînapoia cărțile în timpul cel mai scurt bibliotecarului casinei!

Orăștie, la 23 Faur 1910. *Casina română.*

Nenorociri cu balonul. Dumineca trecută doi ingineri Nemți au voit să facă o călătorie de probă cu balonul, pregătindu-să a lua parte la întrecerea de baloane ce să pregătește la Berlin. Dar abia s'au urcat și s'au mișcat cu balonul prin văzduh ca un sfert de cias, și valul puternic al unei furtuni, ce trecea pe-acolo prin straturile de sus ale văzduhurilor, a răpit cu sine balonul și l'a dus, fără voia lui și fără a avea el putere de împotrivire, — până l'a trecut și peste mare, în țara Norvegiei, colo departe în sus dela Germania! Acolo de-asupra unei păduri de brazi cei doi ingineri văzând că vintul ce i-a purtat e mai liniștit, voiau să-și lase balonul să se coboare, dar într'aceea, pe cînd nu mai erau tare departe de pămînt, în urma unui vârtej de vînt, li-s'a răsturnat luntrița de sub

balon, în care ședeau ei, și — au căzut amîndoi din ea! Un inginer și-a rupt o coastă, celalalt s'a rănit și mai rău, chiar de moarte!

Ci-că s'a găsit »cîrma balonului«. Da, pe vreme liniștită, o fi avînd el cîrmă, dar pe sus prin văzduhuri e mai mult furtună ca liniște, și pe acolo nu-i de-a le cîrmui!..

Cîte nenorociri ca aceste, a și mai mari, va aduce încă plutirea cu baloanele prin țăriile ceriurilor!

POȘTA REDACȚIEI

Teodor Chîlb în Musca (la Măderat). Decă e înzadar rugarea ce o repetăm mereu: dați-ne adresa *deplină* și acurată, — apoi nu vă mirați că nu vă vin foile. Dtale țî-am trimis foi pe adresa Teodor Chîlb în Muska p. Magyarát, cum ai scris odată, apoi pe adresa Teodor Chîlb cum ai scris altădată, și *toate ne-au venit napoi*, cu observarea dela „postă că: fiind mai muți cu acest nume în sat, să-i scriem numărul casei dtale”. Dă-ne dar barem acuma adresa deplină să-ți trimitem a treia oară foile. Că la noi lucrul și cheltuelile de postă și foile stricate din pricina adresei rău date, nu numără. Le putem repeti într'una...

Ifc, G. în C. Da, au sosit și banii pentru foi și pentru Calendare.

II. M. în Ss. k. a. Scrie la Librăria A. Todoran în Gherla, ori I. Ciurcu în Brașov și o capeți.

I. R., Hidaș. E plătită și restanța și pe anul de față întreg.

G. Grama în G. T. Țî-s'au trimis doue Calendare. O poți cunoaște și pe aceea că au fost două, că pe adresă era marcă postală de 10 fileri, că de era numai un Calendar, puneam marcă numai de 5 fileri.

Jetta Postesa, S. Sebeș. Pentru-ce ni-ai trimis 1 cor. 30 fil.?

Mihai Moldovan, Galați. Pentru-ce ni-ai trimis 1 cor. 30 fil.?

Rom. Bocui, Febel. Pentru-ce ni-ai trimis 1 cor. 30 fil.?

Hamsea, Vidomb. Pentru-ce ni-ai trimis 1 cor. 20 fil. și care îți e adresa deplină?, că nici numele de botez nu l'ai dat pe cupon.

IV. Cr. în V. Buls. Din No. 5. numai avem Foi Interesante, — de aceea vi-am mai putut trimite numai „Libertățile”.

Fl. L. în Holdm. În scrisoarea dtale ne spui cîte toate, numai ce ni-i mal de lipsă să știm, nu: că anume *în ce și și cît* ai trimis? Dacă ne spui asta găsim urma banilor. Scrie-ne dară cînd și cît ai trimis?

L. B. în Lanocrâm. Sosită prea tîrziu pentru numărul de față. În cel viitor va apare.

Morbul „englezesc”

ruinează sănătatea copilului, dacă nu să întrebuițează grabnic un mijloc eficace

Emulziunea-SCOTT

cuprinde în sine toate proprietățile recerute pentru de a întări oasele și a le investi cu mușchi tari și sănătoși. Un avantaj al

Emulziei-SCOTT

pe care îl apreciază și părinții este, că în urma gustului plăcut Emulziunea este luată cu plăcere de micii pacienți. Chiar cînd copiii nu suport nici laptele

Emulzia-SCOTT

o iaufără nici o greutate.

Emulzia-SCOTT e cea mai distinsă!

Prețul unei sticle orig. 2 K 50 fl.

— Să capătă în toate apotecele. —

La cumpărarea Emulziei, luați sama să albă marca de scutur alui Scott: Pescarul!

G. Al. în Sop.-de-jos. De aici nu s'a oprit nici un număr. Numai s'a perdat undeva. S'a trimis de nou Nr. 7 reclamnt.

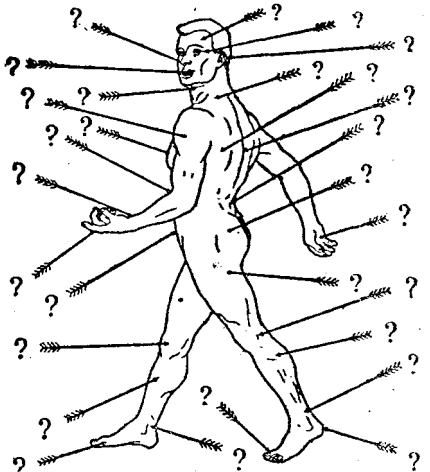
„Anonimus”, Tom. Știrea trimisă e un anunț pe care îl putem publica numai pentru taxă. Prima publicare 3 cor., a doua și altele cîte 1.60. Îți recomandăm publicarea de 3 ori. Taxa plătită naint.

I. Iancu, R. B. Vol. I. din „Foia Int.” nu mai avem. Dar vom avea peste cîțva timp iară.

G. D. în D. Erau numai 40 foi în pachet, că sosise scrisoarea dtate prin care cereai atîtea, și s'au scos atunci 10 din foi. Ce să faci să-ți capeți portretul și Calendarul, nici noi nu știm. Să scri dlui L. Bolcaș, redactor acolo, să întrevină.

Te săgetează?

(482) (Ai dureri?) 18-20

I. Fluidul Elza alui Feller e, după experiențele noastre, liniștitor de dureri, vindecător, încetează durerile; re pede și sigur vindecă: reumă (spurc), slăbie de nervi, junghiuri în coaste, influența dureri de cap, de dinți, de spate, amor țeală, durere de ochi, migrenă, și multe nepomenite aci! Fluidul Elsa alui Feller e folosit cu efect fără păreche la răgușală catar, dureri de pept și git, și morburii din curent ori răceală. Adevărat e numai dacă pe sticlă este numele „Feller”. 12 sticle mici sau 6 mari ori 2 speciale, K 5, franco

II. Vestim apoi, că lumea folosește cu efect distins și sigur Pilulele-Rebarbara de mînat alui Feller, contra durerilor de stomac, zgîrciuri, lipsă de poftă, arsuri de fiere, greață, amețeață, răgăeli, haemoroid și alte conturbări de mistuire. — 6 cutii franco cu 4 coroane. — Să ne ferim însă de imitațiuni și să adresăm acurat așa:

Eugen V. Feller, apotecar Stubica Centrala 119 (comit. Zagrab)

Fin și trifoiu

am de vinzare. Doritorii să se adreseze la: (655) 1-3

Ales. C. Josan m. mäsar, în Hărău, (Harrö u. p. M.-Solymos).

Un tînar

în etate de 25 de ani, scrie bine românește și unguerește, caută un serviciu de pădurariu în Ungaria sau în România. Doritorii să se adreseze la redacția acestei foi

Faur Român cu diplomă de potcovit, caută loc în Ungaria sau în România. Are rezizite proprii. Doritorii să se adreseze la redacția acestei foi. (651) 1-2

Rudolf G. Brașșai

atelierul de timplărie fină pentru mobile și de mäsărit pentru edificii, — gătește mobile în execuție artistică, apoi arangeamente moderne de locuințe, cancelarii, școli, și tot felul de localuri. Lucrări la edificii și de portale, după stil și cu prețuri favorabile. — Planuri și preliminare de spese. — gratis! —

in **ORĂȘTIE (Szászváros)** Strada spitalului nr. 1/a, casa proprie. (605) 3-

Ofert de căsătorie!

O domnișoară crescută casnic, de 26 ani, onestă, inteligentă, modestă și drăgălașă, economă bună și isteată în toate ramurile afacerilor casnice, dorește a să căsătorie cu un tînar sau și văduv, care să fie om inteligent, modest, simpatic și cu poziție sigură, — care nu numai bani ar cauta, ci s'ar mulțămi cu o zeste mai puțină, cum ar găsi aci, și ar putea spera la un viitor fericit. Păstrarea lucrului în taină, chestie de onoare. (652) 1-2

Dr. Oscar Leonhard

specialist în morburii de mistuire (648) (boale de stomac) 2-3 s'a așezat în **SEBEȘUL-SĂSESC** Piața-mare, nr. 9, ca medic practic.

Cumpăr piei de vită!

Țărenilor proprietari de vitel, cari aveți piei de vinzare și voiți să căpătați *prețurile cele mai bune ce să dau pe ele*, să veniți cu ele la subscrisul, care *vă-le plătește după greutate*, cu prețurile făcute în capitala țării, în Budapesta! Prețuri pe cari nu le căpătați la așazișii hăzuari cu piei! (633) 4-10

ARTHUR SCHMIDT

m. pielar în Orăștie, peste ulița de baia de aburi.

Un învățacel

cu cîteva clase gimnaziale sau reale, să primește îndată în prăvălia mixtă a subscrisului. (641) 2-3.

Pentru condiții a să adresa la

Ioan Cutean, comerciant în Bra d.

CAUT LOC.

O calfă de prăvălie, manufacturist, liberat acum dela miliție, posedînd cele 3 limbi ce să cer la noi: română, maghiară și germană, (650) caută loc 2-2 în o prăvălie de manufactură. Adresa o dă administrația foii.

PODAGRĂ și REUMĂ

dureri reumatice, de spate, săgetări, junghiuri, împunsături, dureri de picioare și de nervi, și toate durerile de acest fel venind din curent ori răceli, — au leacul cel mai sigur și simplu în unsoarea *Gaultheria alui Örkény*, cum adevăresc mii de scrisori de mulțumită. Un tub (feavă cu unsoare) 1 cor. 60 fl., 3 tuburi franco cu 5 cor. prin ram-bursă. A să cere numai la Apoteca „APOSTOL” din Budapesta, VIII. ker. József-körut 64 sz. Depot 91. (490) 8-10. I.

„HONDOLEANA“, însoțire de anticipație și credit în Hondol.

CONVOCARE.

P. T. membri ai însoțirii de anticipație și credit „Hondoleana“ din Hondol, să invite, conform §§-lor 19 și 20 ai statutelor însoțirii, la

a XIV-a adunare generală ordinară,

care să va ține în Hondol, la 21 Martie st. n. 1910, la 10 ore a. m. în localul propriu al însoțirii.

OBIECTELE:

1. Constatarea membrilor prezenți și a voturilor.
2. Deschiderea adunării.
3. Raportul direcțiunii și a comitetului de supraveghiere pe anul 1909.
4. Decidere asupra bilanțului și a întrebuintării profitului curat.
5. Modificarea §-lui 24 din statutele însoțirii.

6. Alegerea comitetului de supraveghiere (§. 54).
7. Esmiterea alor 3 membri pentru verificarea procesului verbal al acestei adunări generale.

În lipsa membrilor recerți de peste 1/3, din părțile fundamentale, adunarea generală să va ține, în înțelesul §-lui 21 din statute, la 30 Martie a. c., tot la 10 ore a. m. și tot în localul indicat.

Numărul membrilor înscriși cu 31 Dec. 1909 a fost 270 cu 690 părți fundamentale, în suma de K 20.695.—.

NB. Raportul direcțiunii și al comitetului de supraveghiere, despre gestiunea anului 1909, cum și proiectul împărțirii profitului curat, să pune și până la adunarea generală, la dispoziția membrilor însoțirii în orele oficioase de biou.

Din ședința direcțiunii însoțirii „Hondoleana“ ținută în Hondol la 31 Ianuarie 1910.

Direcțiunea.

Incheierea compturilor pe anul 1909. — 1909. évi zárszámadása.

Active. — Vagyon. Contul Bilanț. — Mérleg számla. Pasive. — Teher.

Cassa în număr — Pénztári készlet . . . . . K	3.499.28	Părți fundamentale — Törzsbetétek . . . . . K	20.695.—
Realități — Ingatlanok . . . . . K	6.018.04	Depuneri și inter. capitalizate — Betétek K	51.034.35
Cambii escomptate — Leszámitolt váltók K	88.419.—	Fond de rezervă — Tartalékalap . . . . . K	4.501.34
Mobilier — Felszerelés . . . . . K	522.11	Fond special de rezervă — Különtart. alap K	1.323.39
Amortizare — Törlesztés . . . . . K	26.10	Reescompt — Visszleszámitolás . . . . . K	23.365.—
Diverse conturi debit. și inter. rest. —		Dividendă neridicată — Fel nem vett oszt. K	334.—
Különf. tartozó számlák és hátr. kam. K	5.887.19	Interese tranzitoare — Átmeneti kamatok K	493.65
		Conturi creditoare — Hitelezők . . . . . K	150.70
		Profit transpus din 1908 — 1908. évről	
		áthozott nyeresemény . . . . . K	350.—
		Profit curat - Tiszta nyeresemény K	2.173.09
			K 2.523.09
	K 104.320.52		K 104.320.52

Eșite. — Kiadás. Contul Profit și Perderi. — Nyereség- és Veszteség-számla. Intrate. — Bevétel.

Interese de depuneri — Betéti kamatok . . . . . K	3.270.22	Interese — Kamatok . . . . . K	9.120.46
Inter. de reescompt — Visszleszámit. kam. K	1.379.—	Provizioni — Jutalék . . . . . K	987.34
Salarii — Fizetések . . . . . K	2.000.—	Diverse — Különfélék . . . . . K	884.36
Marce de prezență — Jelenléti dijak . . . . . K	491.66	Taxe de înscriere — Beiratási dijak . . . . . K	46.54
Contribuție — Adó . . . . . K	625.96	Profit transpus din 1908 — 1908. évről	
10% dare după depuneri — Betétek utáni		áthozott nyeresemény . . . . . K	350.—
10% adó . . . . . K	177.39		
Competință de timbru — Bélyegilleték . . . . . K	87.64		
Deteriorare de mobilier — Felszerel. törtl. K	26.10		
Diverse spese — Különféle kiadások . . . . . K	807.64		
Profit transpus din 1908 — 1908. évről			
áthozott nyeresemény . . . . . K	350.—		
Profit curat - Tiszta nyeresemény K	2.173.09		
	K 2.523.09		
	K 11.388.70		K 11.388.70

Hondol, 31 Decembrie 1909.

P. A. Mihutz m. p., director. **Petru Gabor m. p.,** controlor. **Francisc Brasovan m. p.,** cassar. **Eugen Grecu m. p.,** secretar.

MEMBRI DIRECȚIUNII:

P. Fărcaș m. p. **P. Albu m. p.** **N. Fărcaș m. p.** **I. Piso m. p.** **I. Crainic m. p.** **N. Bodrean m. p.** **D. Ghiț m. p.**

Bilanțul prezent, examinându-se din partea subscrisului comitet de supraveghiere, s'a aflat în ordine și conzonanță cu cărțile principale și auxiliare purtate la însoțire.

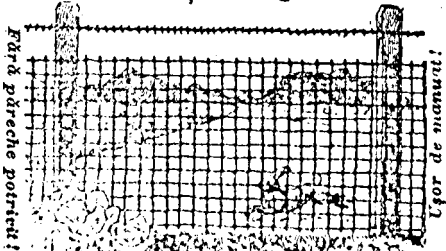
Hondol, 10 Februarie 1910.

(654)

N. Duma m. p., **N. Tiu m. p.,** membru. **P. Faur m. p.,** memb. **I. Pleter m. p.,** memb. **L. Nelega m. p.,** memb. președinte.

Garduri, tare ieftine!

Producție indigenă!

Neamărate scrisori de mulțumire adevărate că **Tesetura de drot „Hungaria“** e neîntrecută, distinsă!

Să faceți din drot răsuflare. Prețul pe metru pătrat 30 filleri și mai mult.

Să comandați numai la fabricantul

ALEXANDER HAIDECKER,

fabriță de fir de drot și de garduri de drot.

Budapest, VIII. Üllői-ut 48/85.

Serviciu repede, favorabil și punctuos. — Catalog gratis și franco, ilustrat

„POPORUL”

institut de credit în Seliște

acordă împrumuturi hipotecare (pe întabulare) cu 7%

iar alte feluri de împrumuturi cu 8%

fără alte adaosuri, fără proviziuni!

Pentru Sebeșul-săsesc și jur

mijlocește împrumuturile hi-

potecare dl **Dr. Dumitru**

Stefan, avocat, Sas-Sebeș.

„POPORUL”

Inst. de credit și economii, Seliște

Szellistye, (Szeben m.)

(621) 4-10

Cine dorește călătorie

— bună și iute —

— de plăcere

în

6 zile

la America

acela să ceară îndrumări ro-

mânești dela

Falk și Comp.

Cancelaria românească

HAMBURG

Rabaisen 30.

(600) 8-26

Am de vânzare

o mașină de vapor

pentru îmblătit, tare de 8 PH. (puteri de cai), cu ridicătoare de pae din fer, și sfărmatore de luher de Hoher Nr. 4, e din Fabrica trenurilor statului. În stare foarte bună. Cu mașina dau toate uneltele ce să țin de ea. O vind foarte ieftin; plată în rate. — Adresa:

Emil Buzan,

(644) 2-6 proprietar în Cistelee

(Csehtelke, u. p. Báld).

Picături de stomac

BRADY!

provăzute cu marca *Sfta Maria dela Mariaczell*, căror poporul le zice picături de stomac de Mariaczell, s'au valorat de 30 ani așa, că nu pot lipsi din nici o casă. Efect minunat la durere de stomac, ardere și zgirciuri de stomac, infundare, durere de cap, vomare, ne-somn, lipsă de sînge, etc.

Să capătă în toate farmaciile. — O sticlă mare 1 cor. 40 filleri; o sticlă mică 80 filleri; 6 sticle 5 cor.; 3 sticle duble 4 cor. 50 filleri, franco, trimite preparatorul

C. BRADY, - - Apotecă la - -

Wien, I., Fleischmarkt 1. (depot 241).

Grijiți să fie marca *Fecioara Maria dela Mariaczell*, pe pachetarea roșie și subscrierea de pe chipul de alături.

(606) 5-20

Căramizi și Țigle

să află în magazinul nostru din **BISTRIȚA, piața cailor Nr. 9,**

cu următoarele prețuri:

o mie de cărămizi { în magazin . . . . . K 28
în wagon la gara din Bistrița . . . . . K 34

o mie țigle (șirepuri) { în magazin . . . . . K 15
în wagon la gara din Bistrița . . . . . K 16.40

Căramizile și țiglele (șirepurile) sunt de calitate superioară, *lucrate și arse foarte bine*, din vestitul lut mălos ce să află în Bistrița.

Comandele cu calea ferată să efectuec prompt. Prețul să rambursează, dacă nu să stătoresc altcum condițiile de liferare.

Probe la cerere să trimit.

(444) **Societatea** 17-20

acționară de cărămidărie din **Bistrița (Besztereze).**

Colosală greșală

a făcut, cine n'a fost atent, și la durerile reumatice, la împunsături, săgetări, dureri de spate și șole, dureri de oase, în loc de veritabilul :-

REPARATOR Kriegner

a folosit ceva imitații! Recomandăm dar de grabă ori-cărui bolnav de reumă și ori-cui, care suferă de boalele numite, pe urma răcelii ori curențului, să folosească îndată adevăratul

REPARATOR Kriegner

pe care îl prepară numai

Apoteca Kriegner, BUDAPEST

Baros u. 2.-

Așadar acel să se adreseze scrisorile de comande. O sticlă mică 1 cor., o sticlă mare 2 cor. Pe poștă franco 5 sticle mici 5 cor. sau 3 mari cu 6 cor.

Acest leac distins și vechi e mai bun ca ori-ce franzbrantvein, că și după o singură frecare, vindecă, și nu numai

alină, ci și încată durerea.

La comanda ai griji! la adresa, ca

(645) să nu capeți o imitație! 2-8

„VICTORIA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII ÎN ARAD

CONVOCARE.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii »VICTORIA« prin aceasta să invite conform §-lui 17 din statute la a XXII-a adunare generală ordinară,

care să va ținea în Arad, la 27 Februarie n. 1910, la 10 ore înainte de amiază, în localitățile institutului (Calea Arhiducele Iosif nr. 2).

OBIECȚELE:

1. Raportul direcțiunii și al comitetului de supraveghiere și stabilirea bilanțului.	școlii civile de fete din Arad.
2. Deciderea asupra distribuirii profitului curat.	4. Modificarea statutelor (§§. 31 și 35).
3. Chestia de votare a unui ajutor la zidirea	5. Alegerea a doi membrii în direcțiune.
	6. Alegerea comitetului de supraveghiere.

Domnii acționari, cari doresc a participa la adunarea generală, în persoană sau prin plenipotențiați, în senzul §-lui 22 din statute, sunt rugați a-și însinua la direcțiune dreptul lor de participare la adunarea gen. și eventual dovezile de plenipotențe, cel puțin cu 24 ore înainte de adunarea gener.

Arad, la 16 Februarie 1910.

Direcțiunea institutului.

ACTIVE		CONTUL BILANȚ		PASIVE	
	K	f.		K	f.
Cassa în număr	K 172.474.84		Capital societar: 6000 buc. acții à K 200—	1,200.000	
Bon în Giro-Conto	K 53.200.99	225.675 83	Fond general de rezervă	K 1,000.000—	
Bon la alte bănci		119.525 83	Fond special de rezervă	K 15.600—	1,015.600
Cambii		11,278.645 51	Fond de penziuni		145.253
Imprumuturi hipotecare		1,922.759	Depuneri spre fructificare		8,899.316 03
Imprum. de Cont-curent cu acoperire de efecte și hip.		234.679	Depozite de cassă		30.208 28
Avansuri pe efecte		36.450	Cambii reescontate		3,305.379 29
Efecte proprii:			Contribuțiune restantă la depuneri		20.245 24
500.000 K. nom. oblig. comun. cu 4% „Pesti Hazai Első Takarékpénztár egyesület” à K 90—	450.000—		Dividendă neridicată		3.788
100.000 K. nom. scris. funciare cu 4 1/2% „Egyesült buda-pesti fővárosi takarékpénztár” à K 97—	97.000—		Diverse conturi creditoare		14.544 93
24.500 K. nom. obl. cu 4 1/2% „Hazai Bank r.-t.” à K 97—	23.765—		Interese tranzitoare anticipate		157.524
20 bucăți acții „Banca Austro-Ungară” à K 1700—	34.000—		Profit transpus din a. 1908	K 10.123.90	
100 bucăți acții „Ústredni banka cechych spóritelen” Praga	à K 400—	40.000—	Profit net	K 190.435.07	200.558 97
50 bu. ați acții „Magyar pénztézetek központi hitelbankja r.-t.” à K 1000—	50.000—				
10 bucăți acții Magyar automobil részv.-t. Westinghouse rendsz. cu 80% solv.	3.200—				
60 bucăți acții „Hungaria” aradi pamutárugyár részvénytársaság cu 30% solv.	9.000—				
Acții dela diverse bănci și întreprinderi	100.685—	807.650			
Casa inst. din Arad, a filialei din Chișineu și alte realități		256.500			
Diverse conturi debitoare		89.933 87			
Mobilier	K 9.296.40				
după amortizare	K 929.70	8.366 70			
Interese tranzitoare restante		12.232			
		14,992.417 74			14,992.417 74

DEBIT		CONTUL PROFIT ȘI PERDERE		CREDIT	
	K	f.		K	f.
Interese pentru depuneri	380.602	11	Venit transpus din anul trecut	10.123	90
Interese de reescont	125.620	02	Interese:		
Spese:			Dela cambii	K 718.818.26	
Salare	73.244	75	» împrumuturi hipotecare	K 129.114.83	
Bani de cuartir	12.529		» împrumuturi de cont curent	K 7.069.83	
Imprimare, diverse plăți, spese de birou	36.166	64	» avansuri pe efecte	K 2.824.68	
Porto	9.578	69	» efecte proprii	K 33.584.31	891.411 91
Chirie	5.000		Chirii și alte arnzi		12.840 83
Marce de prezență	3.600		Provizțiuni și alte venituri		27.271 42
Contribuțiune	K 55.758.01				
10% dare la depuneri	K 38.060.17	93.818 18			
Amortizare din mobilier		929 70			
Profit transpus din a. 1908	K 10.123.90				
Profit net	K 190.435.07	200.558 97			
		941.648 06			941.648 06

Dr. Nicolae Oncu m. p.,
director-executiv.

Arad, la 31 Decembrie 1909.

Ioan Moldovan m. p.,
contabil

Sava Raicu m. p., secretar.

Mihaiu Veliciu m. p., președnitate.

DIRECȚIUNEA:

Roman R. Giorogariu m. p., vice-președ.

Vasile Mangra m. p. Dr. Nicolae Ciacian m. p. Petru Truția m. p. Dr. Aurel Demian m. p. Traian Vatianu m. p. George Popoviciu m. p.

COMITETUL DE SUPRAVEGHIERE:

Subsemnatul comitet de supraveghiere am examinat conturile prezente și le-am aflat în deplină consonanță cu registrele institutului.

George Feier m. p., președinte. Nicolae Marcu m. p. Dr. Sever Ispravnic m. p. Axentie Secula m. p. Dr. Cornel Ardelean m. p.

Iosif Lissai m. p.,
revizor expert al „Solidarității”.